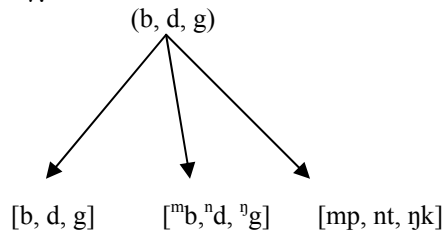

Μελέτες μεταβλητότητας

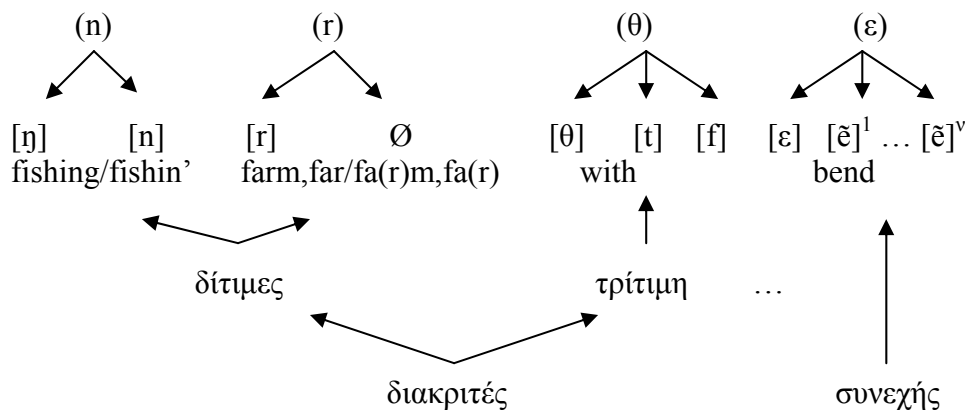
Γλωσσική μεταβλητή είναι μια γλωσσική μονάδα που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με περισσότερους του ενός τρόπους (= μια γλ. μονάδα με «εναλλασσόμενους» τύπους).
 Οι γλωσσικές μεταβλητές συνδέουν **γλωσσική ποικιλία** (εξαρτημένη μεταβλητή) με **κοινωνική ποικιλία** (στρωμάτωση / ιδεολογία) (ανεξάρτητη μεταβλητή).

Παράδειγμα:

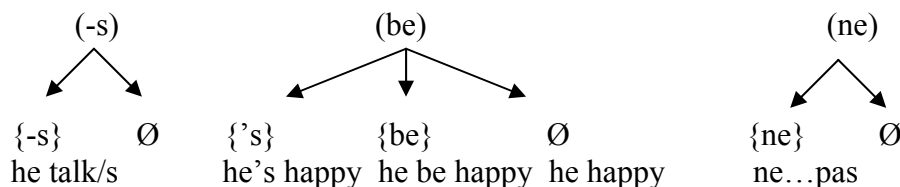
Άλλα παραδείγματα (εναλλασσόμενων τύπων): αγαπάω / ώ, αγαπούνε / άνε, αγαπούσα / αγάπαγα, αγαπιόσαντε / αγαπιούνταν / αγαπιόνταν(ε), κτήμα / χτήμα, κτυπό / χτυπό, οίνος / κρασί, εφτά / επτά [διαφορετικές πραγματώσεις που οφείλονται στην ύπαρξη διμορφίας], γλήγορα / γρήγορα, δανεική / δανεικιά, πατέρες / πατεράδες, έφυγαν / φύγανε, βγέστε / βγείτε, άφησέ τον / άς'τον, του δεκαπενταμελές / του δεκαπενταμελούς [«λάθη»], ...: **(μη εναλλασσόμενων τύπων / ύφους, επιπέδου) τα πήρα στο κρανίο, δίνε του, ελλογιμότατε, ρε ...**

Μερικές γλ. μεταβλητές που έχουν μελετηθεί (κυρίως στα αγγλικά):

(Στην πράξη, κάθε συνεχής μεταβλητή μελετάται ως διακριτή, π.χ. [ẽ]¹, [ẽ]², [ẽ]³.)

Μη φωνολογικές μεταβλητές:

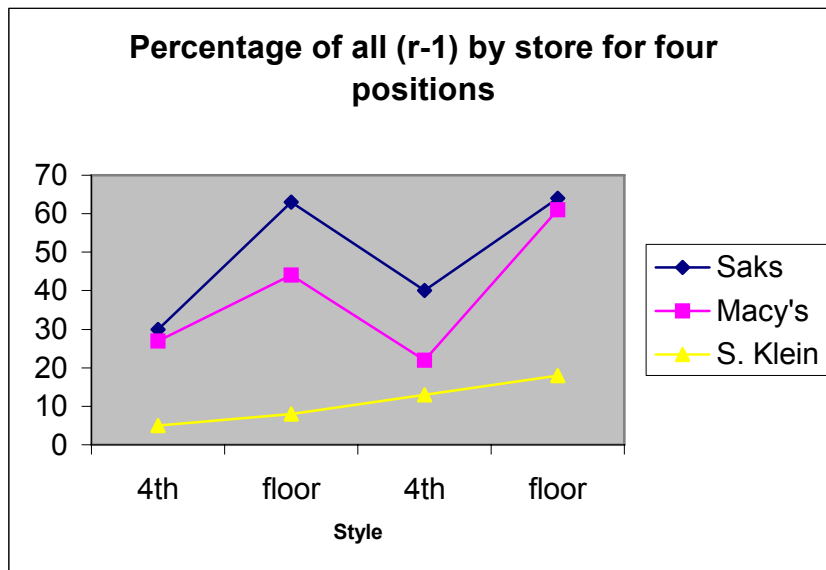

Είδη μεταβλητών (ανάλογα με την κοινωνική τους σημασία):
 Ενδεικτική μεταβλητή (ενδείκτης, indicator)
 Χαρακτηριστική μεταβλητή (χαρακτηριστής, marker)
 Στερεοτυπική μεταβλητή (στερεότυπο, stereotype)

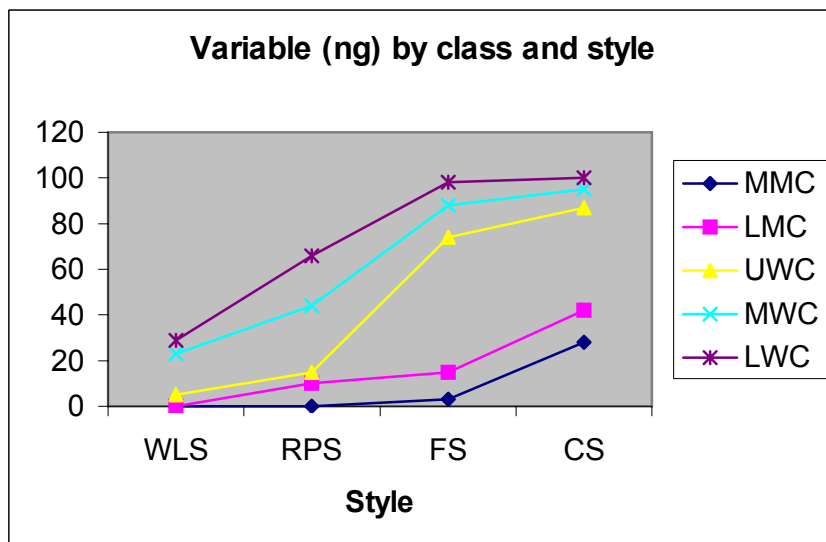
Παρουσίαση μελετών

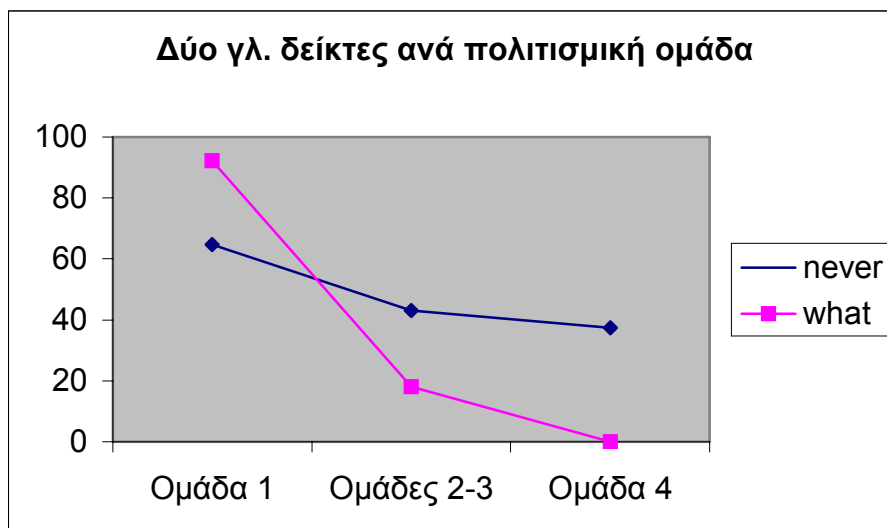
(βλ. Αρχάκης & Κονδύλη, σσ. 65-90· Μοσχονάς, κεφ. 3)

W. Labov, “The Social Stratification of (r) in NY City Department Stores”

P. Trudgill, *The Social Differentiation of English in Norwich*

Η Cheshire πολλαπλές μεταβλητές στη «γλώσσα των νέων» και τις συσχετίζει με «πολιτισμικά» χαρακτηριστικά:

1. the present tense suffix with non-third-person singular subjects, e.g. *we goes* shopping on Saturdays
2. *has* with non-third-person singular subjects, e.g. *we has* a little fire, keeps us warm
3. *was* with plural subjects (and singular *you*), e.g. *you was* outside
4. multiple negation, e.g. *I'm not going nowhere*
5. negative past tense *never*, used for SE *didn't*, e.g. *I never* done it, it was him
6. *what* used for SE *who*, *whom*, *which*, and *that*, e.g. there's a knob *what* you turn, are you the boy *what's* just come?
7. auxiliary *do* with third person singular subjects, e.g. how much *do* he want for it?
8. past tense *come*, e.g. *I come* down here yesterday
9. *ain't*, used for negative present tense forms of *be* and *have*, with all subjects, e.g. *I ain't* going, *I ain't* got any

Άσκηση/Θέμα για εργασία. Μελέτη της «γλώσσας των νέων» με βάση το μοντέλο που εισηγήται η Cheshire. Πώς θα μπορούσατε να προσαρμόσετε το μοντέλο αυτό στα ελληνικά;

Ορισμένα παραδείγματα από τη «γλώσσα των νέων»
(Iordanidou A. & I. Androutsopoulos, “Teenage Slang in Modern Greek”, 1997)

1. Μορφολογία

- 1.1. Παραγωγή. Επιθήματα: *-άρω, -άς, -άκιας, -άτος, -άκι, -όνι, -ιάρης, -ιάρω, -όβιος, -ιά, -ιλίκι, -άδικο, -ίδια, -άνος* κτλ. αποκοπή: *ματσό*, αποκοπή + αναδιπλασιασμός: *φου-φου*, back slang (Fr. *verlan*): *λοστρέ* < *τρελός*, αλλαγή γένους (τονισμού / επιθήματος): *τάσακος* < *τασάκι*, ψευδοεπιθήματα: *μουγκαφόν* < *μουγκαμάρα*, λογοπαίγνια: *dealer* > *ντιλέρι, καντηλήρης*, μηχανισμοί επίτασης: ενισχυτικά προθήματα: *ψιλο-, χοντρο-, кара-, ενισχυτικά επιθήματα: -άρος / άρα* κ.ά.
- 1.2. Σύνθεση: [ρίζα + ρίζα]: *γχομενοφύλακας*, [P + ρίζα]: *πρηξαρχίδης, μπορόλας* (*ξερόλας*), παραθετικά σύνθετα: *παιδί-κουμπί* κτλ.

2. Σύνταξη

- 2.1. Μετασηματισμός ονομάτων σε κατηγορηματικά επίθετα ή ονοματικούς προσδιορισμούς: *ο τύπος είναι αστέρι, αστέρι γκόμενα*
- 2.2. Λεκτικοί τρόποι για τη δημιουργία νέων ιδιωματικών εκφράσεων:
 - 2.2.1. [P + O]: *παθαίνω φρίκη, χτυπάω μπιέλα, βαράω ενέσεις, τραβάω λούκι*

- 2.2.2. Κενά αντωνυμικά στοιχεία: *την είδα, την άκουσα, την ψάχνω, μου τη βιδώνει, τα πήρα στο κρανίο*
- 2.2.3. [είμαι / έχω + κατηγορηματικά εμπρόθετα]: *είναι για πολλές σφαλιάρες, την έχω στο περίμενε*
- 2.2.4. Επίταση άρθρου: **το μπαρ, η γκόμενα**
- 2.2.5. Παράλειψη πρόθεσης, κυρίως μετά από ρήματα κίνησης: *Πάσχα πάω Μύκονο, Είχε τραπέζι Σάββατο Μερσέντες;*
- 2.2.6. Ανακατηγοριοποιήσεις: *το άτομο είναι βλήμα / τσίου / γεια σου, έπιπλος, αδέρφω*
- 2.2.7. Επιτατικά Ο: *ψόνιο φάση, μπόμπα ταινία, ενισχυτικά συντάγματα: και γαμώ ..., και πολύ ..., ... ενισχυτικά επιρρηματικά: τελείως ..., ούτε με...*
- 2.2.8. αρνητικά στερεότυπα: *ούτε με σφαίρες, δεν παίζεται κτλ.*
- 3. Λεξιλόγιο**
- 3.1. πλήθος φρασεολογισμών: *με γράφει, την κάνω, τα παίρνω στο κρανίο κτλ.*
- 3.2. σημασιολογικοί νεολογισμοί (με μεταφορές, μετωνυμίες, συνεκδοχές, αντιφράσεις), π.χ.
- 3.2.1. [-έμψυχο, -ανθρώπινο] χρησιμοποιούνται μειωτικά: *τυρί, ψάρι, κρέας*
- 3.2.2. μεταφορική χρήση κύριων ονομάτων: *Λάκης, Κάθριν*
- 3.2.3. [-έμψυχο] για δήλωση καταστάσεων μέθης, μαστούρας κτλ.: *κόκαλο* (πβ. *stoned*)
- 3.2.4. ρήματα δηλωτικά σωματικών λειτουργιών χρησιμοποιούνται για τη δήλωση νοητικών καταστάσεων ή λειτουργιών: *δεν μασάω, μας έκλ...*
- 3.3. συνειρμική συνωνυμία: *καληνυχτάκιας, καληνύχτας, κρεβατάκιας, σινεμαδάκιας, ταρίφας, τηλεφωνάκιας, φύλακας, γκομενοφύλακας, φιλάκιας κτλ.*
- 3.4. δανεισμός (μόνο σε ορισμένα λεξικά πεδία, και πάντως τα δάνεια χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό προσαρμογής): *freak out, φρικάρω, φρικιό· original, οριτζιναλιά· cool, κουλαριστός, κουλάρω κλπ.*
- 4. Διαλογικοί δείκτες**
- 4.1. *μιλάμε, σου μιλάω, (και) καλά κτλ.*
- 4.2. πολυάριθμες αξιολογικές / επιτατικές εκφράσεις: *τζάμι, αστέρι, μπόμπα, ψόνιο, ζόρικο, με χίλια, του θανατά, και γαμώ, και πολύ [+ Ο/Ε], στο πολύ*
- 4.3. λέξεις ή φρασεολογισμοί που χαρακτηρίζουν λεκτικές τακτικές: *θάψιμο, γαλιφιά, μπινελίκι κ.ά.*
- 4.4. αποδοχή-ανταπόκριση: *έμεινα αλάλου, κουφαίνω, αφήνω κάγκελο, καμία σχέση*
- 4.5. άτομα/στάσεις: *γλείφτης, φλόκος κτλ.*

A. Αρβανίτη, "Sociolinguistic Patterns of Prenasalisation in Greek"

